

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

64. An absolutio ab excommunicatione tam à jure, quam ab homine lata, obtenta virtute Bullæ Cruciatæ, valeat etiam in foro externo? Et docetur, qualiter probabilis, te esse absolutum, ut Iudex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

RESOL. LXIII.

RESOL. LXIV.

De absolutio excommunicationis facta virtute Bullæ Cruciatæ, an libere, vel alterius privilegij, valeat etiam in foro exteriori?

De hac questione ego tractavi in 1. part. tract. 11. resol. 26. vbi pro negatiua sententia addi plures DD. quibus nunci addo Turrianum de censur. lib. 2. disp. 24. dub. 2. & Hurtadum disputat. 1. §. de excomm. difficult. 4. num. 16. quia id est contra rigorem iurisdictionem Ordinariorum, quo Tribunal eorum non parum turbatur, quod non est creandum generali & absoluta concessione concedi, præsertim quando in privilegio dicitur, pro foro tantum contentio.

Verum præter Medinam & Rodriq. contrariam sententiam docet Suarez disputat. 7. sect. 5. num. 20. & James de la Cruz in direct. cons. 1. part. 2. de excomm. dub. 3. conel. 3. vbi sic ait. Nota quod in Bulla Cruciatæ non petitur quod absolutio excommunicationis fiat in sacramento Pœnitentiæ, sed quia confessio est prævia ad absolutionem peccatorum, conceditur ibi vt possit eligi Confessarius approbatus pro peccatis, qui etiam possit absolueri ab excommunicatione, & aliis censuris, & valet etiam pro foro exteriori, satisfacta parte, & cessante contentiua, absolutio censurarum facta virtute Bullæ, aut alterius similis indulti. Ita ille & ratio est, quia ex vna parte in dicto privilegio facultas absoluedi absolute & absque restrictione conceditur, & ex altera est gratia & liberalitas. Ergo non est restringenda & limitanda. Imo addit Suarez, quod quando in privilegio dicitur in foro tantum conscientia, ea restrictio non additur ex vi illius absolutus non habeatur vt absolutus, & tamen ab excommunicatione in foro exteriori, & contentioso, sed vt iudex possit adhuc de delicto cogitare, & penitentiam foro contentioso accomodatam imponere.

Notandum est tamen hic stando etiam in prima opinione, posse iudicem eiusmodi absolutionem accipere, quia in hoc nullum est incommodum, nisi tunc cederet in graue partis detrimentum; cui reus nullus satisfacere, cum facile posset; tunc enim huic fieri iniuria. Ita Coninch de Sacram. disput. 14. dub. 16. num. 27. cui adde Henriquez lib. 8. cap. 60. num. 4. in resol. lib. 1. vbi sic ait. Si iudex est benignus, potest absolvere sic absolutum etiam in foro exteriori. Ita ille. Quod etiam adde Layman tract. 5. part. 1. cap. 7. num. 5. & Aniam de censur. part. 2. cap. 7. disputat. 3. dubitat. 12. in eo disto sequitur. Quod verò asserit Ioannes de la Cruz vbi supra, nempe virtute Bullæ Cruciatæ, & aliorum privilegiorum, posse Confessarium absolueri excommunicationem extra sacramentum penitentia, hæc ego contra aliquos firmavi in 1. part. tract. 11. resol. 26. & firmat nouissime Hurtado de excommunicat. disputat. 1. difficult. 5. num. 8. & Præpositus in 3. part. cap. 1. de cens. in communi dubitat. 14. numero 105. qui optime notat hanc sententiam esse veram, etiam si in Bulla, seu privilegio dicatur absolutionem esse dandam in foro conscientia, vel in foro penitentia, aut dicatur, eorum confessionibus diligenter auditis.

An absolutio ab excommunicatione tam a iure, quam ab homine lata, obtenta virtute Bullæ Cruciatæ valeat etiam in foro exteriori?

Et docetur, qualiter probabis te esse absolutum, vt iudex credere teneatur.

Et quid est dicendum pro prima difficultate post Constitutionem 105. Urbani VIII. edita anno 1630. die 19. Iunij? Ex p. 11. tr. 2. & Misc. 2. Ref. 62.

¶ Olim de hoc casu satis dixi, nunc interrogatus de illo à quodam Equite Hierosolymitano, assero pro affirmatiua sententia, præter Doctores à me alibi citatos, stare Bobadillam in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 19. num. 46. & Garziam de Benef. tom. 1. part. 2. cap. 5. num. 55. Quibus ego addo nouissime Antonium Scobar in Theolog. moral. tom. 1. lib. 7. sect. 2. cap. 3. Probl. 41. num. 586. & Andream Mendo in Bulla Cruciatæ.

1. Probatur primò, quia in Bulla Cruciatæ conceditur potestas absoluedi absque vlla limitatione fori interni: ergo non est à nobis adhibenda, cum beneficium Principis debeat latam habere interpretationem, lege Beneficium ff. de constit. Princip. & lege 28. titul. 34. part. 7. & in dubio debeamus interpretari actum vt pleno valeat quam debiliori, leg. Quoribus la 2. ff. de rebus dubijs. Secundo, cum Pontifex intendit, vt solum pro conscientia foro absolutio, & dispensatio prosit, vt videre est in facultate concessa Episcopis à Tridentino sess. 24. capit. 6. de reformat. & in dispensationibus, quæ a Sacra Pœnitentiaria expediuntur. Cum ergo in Bulla Cruciatæ id non expresse sit, pro vtroque foro processu absolutio debet. Tertio, absolutio pro solo conscientia foro est nimis limitata, & restricta, ita vt nequeat absolutio simpliciter dici: siquidem virtute illius non potest absolutus se publice, & in exteriori foro diuini immiscere, quin possit per Iudicem puniri. At in Bulla Cruciatæ conceditur absolutio à censuris simpliciter, & absolute; ergo de absolutione simpliciter, & absolute intelligenda est.

3. Deinde, quia similis concessio facta fuit à Pio V. in quodam Iubileo anni 1568. die 17. Octobris in alijs Iubileis à Gregorio XIII. & XIV. concessis. Ij enim Pontifices postquam in præfatis Iubileis concesserunt facultatem absoluedi à censuris reservatis, explicarunt huiusmodi absolutionem non processu in foro exteriori, seu contentioso, nisi parti satisfecerint penitentes, quæ proxima verba aperte innuit, talem absolutionem, satisfacta parte, etiam in externo foro valere; ergo similiter cum Cruciatæ absolutionem à censuris concedat, cum partis læsæ satisfactione, & non limitet huiusmodi absolutionem ad forum internum: satis probabiliter asseri potest, etiam parte satisfactoria in exteriori foro valere.

4. At his non obstantibus negatiuum sententiam plures sustinent, quos citat & sequitur Castus Palaus tom. 4. tractat. 25. punct. 9. num. 9. qui tamen addit, quod est absolutio data à Confessario pro foro exteriori non prosit; sed illa non obstante, possit iudex aduersus absolutum procedere, ac si absolutus non fuisset; tamen si de absolutione fidem faciat, temperandus est rigor in punitione.

6. Quod si roges, qualiter probabis te esse absolutum, vt iudex credere teneatur, affirmat Medina in struel. Confessor. cap. 12. in fine, Rodriguez in addit. ad supradictum §. 9. num. 51. te sufficienter id probare si

Sup. hoc in duabus præcedentibus Ref. & pro parte in 1. 55 tr. 2. Ref. 20. & in tom. 7. tr. 1. Ref. 246. in fine, & lege 4. penult. & vlt. huius Ref. & signanter in to. 3. tr. 2. ex Ref. 64. latè in §. Restat modo, & sequi Sed hic inf. lege 5. Perç ya, huius Ref.

ANÆ
BONIA
II. IV. V
III

verf. & voluit
& in §. xli.
à fin 8. &
verf. Et ideo.

ſchedulam à Confefſario accipias, in qua ipſe Confefſarius teſtetur, te virtute Cruciatæ abſoluiffe parte ſatisfacta. Scio tamen Ledefina 2. part. 4. quæſt. 26. art. 1. col. penult. & Ioan. Gutierrez. 99. Canon. lib. 1. cap. 2. num. 17. non probari dictum teſtimonium, quia eſt teſtimonium Confefſarii, qui in iudicio forenſi non admittitur vt teſtis, cum ſit iudex pro ſolo conſcientiæ foro conſtitutus, ob quam cauſam Rodriquez addit, adducendos eſſe duos teſtes, qui abſolutioni interſint, & de illa teſtificari poſſunt. Nauarrus verò lib. 5. conſil. tit. de ſentent. excommunicat. conſil. 26. ſententia non eſt ſufficientem ſchedulam Confefſoris ad faciendam fidem, neque eſſe turum adducere teſtes, qui abſolutioni, quæ frequenter datur in Sacramento Pœnitentiæ, interſint, aſſerit, prædictam ſchedulam à Confefſario affirmante, ſatisfacta parte, abſoluiffe, debere accipi coram Notario, & teſtibus & Notarium in ſine ſchedulæ teſtari debere, te fuiſſe à Confefſore prædicto abſolutum, tali die, & loco, &c. & ad illius abſolutionis fidem faciendam illam ſchedulam datam fuiſſe.

6. Cæterum Palaus, ubi ſupra num. 12. exiſtimat, ſolum teſtimonium Confefſarii oſtenſa Bulla, ſufficere, vt iudex teneatur credere, te fuiſſe abſolutum, vt rigorem pœnæ ordinariæ temperet. Nam tùm ſatisfacta parte, non agatur de præiudicio tertij, videtur Confefſario credendum, qui ob officium Iudicis in foro conſcientiæ incapax non eſt teſtificandi ex licentia pœnitentis, & in illius fauorem in foro externo: Si enim contrahens ſecundas nuptias ob acceptum nunciū de morte vxoris, qui falſus fuit, excuſatur à pœna, quibus afficiendus erat ob contractum matrimonium, viuente coniuge: quia prudenter proceſſit fidem teſti alius idoneo adhibens, vt probat text. in Cap. in præſentia, de ſponſalibus; cur non poterit iudex te excuſare à cenſuræ violatione ob dictum Confefſarii teſtantis te abſoluiffe? Certè poteſt. Ita Palaus.

7. Et hæc omnia hinc inde aſſerebant Doctores circa præſentem difficultatem ante quamdam Conſtitutionem Vrbanæ V III. ſed poſt illam abſolutè docent, abſolutionem obtentam ab excommunicatione virtute Bullæ Cruciatæ non valere pro foro externo; & ita tenet nouiſſimè Magiſter Gallego de Vera in Bulla Cruciatæ, capit. 9. dub. 114. ubi ſic ait; Prguntate ſi a abſolutione de la deſcomunion que le puede hazer por la Bula, vale tambien parà el foro exterior?

8. Encontrados eſtan los Doctores en eſta parte, anſi dentro de la Eſcuela de Santo Tomas, como entre los de à fuera; afirmando vnos, que vale para el foro exterior, y negando los otros. Y Antonino Diana reſiere muchos Autores por entrambas partes, (y yo podia añadirle muchos, como lo hago en eſta obra; pero no es neceſſario, como ſe vera) en la 1. p. tract. 11. de Bull. ref. 26. y en la 5. p. ref. 13. y los reſiere fielmente.

9. Pero ya no ay que canſarnos acerca deſto, porque ſu Santidad de Vibano V III. que es el que al preſente concedió la Bula de la Santa Cruzada, dirimió eſta duda y controuerſia en vna Bula ſuya, y motu proprio, cuyo titulo es, *Innotatio Conſtitutionis ſelicis recordationis Clementis V III.* ſu data en Roma à diez y nueue de Junio de mil y ſeiscientos y treinta: digo, que dirimió eſta controuerſia, explicando expreſſamente, que la Bula de la Cruzada, no aprouecha para el foro exterior, ſino ſolo para el foro de la conciencia; y aſſi yendo tratando en la ſobre dicha Bula, y motu proprio de la Conceſſion que hazia en la Bula, de que el Confefſor elcto por ella, podia abſoluer de todos los caſos refer-

uados, aun de los contenidos en la Bula de la Corona, (excepto el crimen de heregia,) dice el Papa Urbano V III. que la tal facultad, *Non niſi in foro conſcientiæ, non autem in foro externo ſuffragatur.* Trac toda eſta Bula Antonino Diana, en las adiciones ſecundarias, que andan en las impreſſiones nuevas, al fin de la tercera parte de las obras de Diana. Hacille.

10. Qui quidem poterat in confirmatione ſue ſententiæ adducere noſtrum cariffimum Concium Patrem Bardi; nam in Bulla Cruciatæ, p. 1. r. cap. 5. ſect. 2. num. 11. ſententiam Magiſtri Gallego ante illum docuerat, ſic aſſerens; Demique conſuſio iſta eſt iam definita ab Urbano V III. in Conſtitutione 10. edita anno Domini 1640. die 19. Junij, que reperitur in *nom. Bullarum*, & incipit: *In ſpecula militantis Eccleſiæ.* Declarauit enim Pontifex, abſolutionem datam etiam in reſeruatibus in Cœna Domini, non ſuffragari niſi in foro conſcientiæ, non autem in foro externo: proinde omnino alia opinio contraria hodie nequit prædicari. Ita Bardi.

11. Sed vide ne verba Vrbanæ V III. poſſint intelligi vt Bulla non ſuffragetur pro foro externo directe, & immediatè, ſecus autem indirectè, & eo modo quo ſupra Doctores explicare laborant. Et quidem Pater Eſcobar ſcripſit poſt dictam Bullam: Pater Mendo illam nominatim ponderauit, & tamen nullam difficultatem habuerat circa verba à Gallego, & Bardi adducta imò ſententiam affirmatiuam, vt ſupra tenuerunt; Ideò tu cogita. Ego, interim non recedam à ſententia negatiua Patris Bardi, & Magiſtri Gallego.

RESOL. LXV.

Vtrum virtute Bullæ Cruciatæ poſſit quis extraconſcientiam abſolui à cenſuris?
Idem queritur de Iubileo. Ex parte 1. tractatu 11. Reſol. 25.

§. 1. **N**egatiuè reſpondet Filiucius tom. 1. tract. 11. cap. 9. num. 294. Valquez in 3. part. tom. 4. tract. de excommunicat. dub. 20. num. 9. Sanchez tom. 9. de reſcriptis. Bull. quæſt. 50. in fine. Fernandez in exam. Theolog. mor. par. 3. cap. 9. §. 12. num. 4. qui citat Couarruam, Neſcueram, & Cordubam, Idem docet Suarez in 3. part. tom. 5. diſput. 7. ſect. 5. num. 35. Rodriquez in Bulla, §. 9. num. 54. diſt. 5. & alij. Primò, quia ita declarauit Pius V. in Bulla Iubilei, anno 1568. Secundò, quia in Bulla apponitur clauſula, *auditis Confeſſionibus*: & licet non apponatur; habetur tamen alia æquiualens, videlicet, quòd poſſint eligere Confefſarium, qui poſſit illos abſoluerè à peccatis, & cenſuris,

2. Sed contrariam ſententiam, tanquam probabiliorè, amplectendam eſſe exiſtimo, quam tuentur Auila de cenſ. part. 2. cap. 7. diſp. 3. dub. 13. Villalobos in ſum. tom. 1. tract. 27. clauſ. 9. §. 2. n. 23. Sanchez de mar. tom. 3. lib. 8. diſput. 34. num. 10. Vega in ſum. tom. 1. cap. 6. caſ. 3. Ledefina in ſum. tom. 1. tract. de exam. cap. 8. dub. 5. Coninch de Sacram. diſp. 14. dub. 16. num. 25; & Victoria, Pegna, Medina, Sancius, & Guertera, Archiepiſcop. Granatenſis, Vir doctiſſimus, & alij Theologi Salmanticensis apud Henriq. in ſum. lib. 8. c. 13. num. 2. in Gloſſ. litt. O. & tandem ex Dominicanorum Familia Vir doctus, Ioan. de la Cruz in direct. conſc. p. 2. tract. de exam. dub. 5. concl. 3. vbi ſic ait; Nota, quòd in Bullis Cruciatæ non petitur, quòd abſolutio excommunicationis fiat in Sacramento Pœnitentiæ; ſed, quia conſeſſio eſt præuia ad abſolutionem peccatorum, conceditur ibi, vt poſſit

Quæ nunc
preced. ſunt
Ref. & in
aliis carū
primarum
annotatio-
num.